

Mål og midler i dansk hjortevildtforvaltning

Præampel

I 2004 nedsattes Den nationale Hjortevildtgruppe samt 12 regionale hjortevildtgrupper med det formål primært at forestå en større udbredelse af især kronvildt, sikre en større andel af ældre hjorte i bestandene, reducere omfanget af markskader samt påse overholdelse af samtidigt udarbejdet regelsæt for jagt på hjortevildt, kendt som De jagtetiske Regler.

I Den nationale Hjortevildtgruppe samt i de regionale grupper er direkte eller indirekte repræsenteret Danmarks Jægerforbund, Dansk Skovforening, Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Dyrenes Beskyttelse samt Friluftsrådet.

I dag, mere end 15 år efter nedsættelse af disse råd, kan konstateres, at en række problemer desværre henstår uløste. Vel har kron- og dåvildt spredt sig markant i samme 15 år og bestandene er vokset antalmæssigt. Men dette er sket ganske uden nogen indflydelse fra forvaltningstiltag – derimod består problemer som alt for stor afskydning af hjorte, og ukritisk afskydning af for unge hjorte på bekostning af en normal og biologisk hensigtsmæssig fordeling, såvel blandt hjorte som mellem kønnene.

Som en effekt af denne ensidige fokusering på afskydning af handyr er antallet af hinder/dåer blevet for højt, hvorfor problematikken med mark- og skovskader langt fra er blevet afhjulpet, men tværtimod er blevet forværret i de senere år.

Det er nedenstående organisationers – Dansk Skovforening, Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Dyrenes Beskyttelse samt Friluftsrådet – opfattelse, at den væsentligste årsag til manglende målopfyldelse i arbejdet med hjortevildtforvaltning skyldes Danmarks Jægerforbunds vægring mod ethvert tiltag til effektiv begrænsning af den voldsomme afskydning af især unge og yngre hjorte.

Vi konstaterer at Danmarks Jægerforbund stod isoleret i Vildtforvaltningsrådet med denne vægring.

Disse 5 organisationer ønsker derfor med denne redegørelse at vise en principiel enighed om mål og midler for at få skabt en tiltrængt dynamik i hjortevildtforvaltning i Danmark.

Virkemidler

I dansk jagtforvaltning har **jagttider** groft sagt været eneste forvaltningsinstrument. Dette hænger utvivlsomt sammen med, at der indtil for ca. 20 år siden ikke var behov for forvaltning af grænseoverskridende storvildt i Danmark – kronvildt fandtes i sparsomt omfang på statskovarealer samt meget få store private skovejendomme, dåvildtet holdt sig som mere stationære på få, yderst velforvaltede godser. Dette billede er i dag totalt ændret – såvel kronvildt som dåvildt er på få årtier flerdoblet i antal. Antallet af riffeljægere i Danmark er eksploderet i samme tidsrum.

Brug af jagttid som eneste instrument i hjortevildtforvaltning er dermed løbet over ende. Ydermere viser seneste erfaringer, at forkortet jagttid for hjortejagt er uden effekt – hvis jagttiden halveres, fordobles jagttrykket på de eftertragtede hjorte! Kun ved en ekstrem kort jagttid – for eksempel 3 dage – på hjort kan forventes en effekt, men en sådan jagttid vil totalt ødelægge enhver sund og velbegrundet hjortevildtforvaltning for de mange revirer/jægere, der ønsker en sådan.

Da vores fælles hensigt er at skabe et råderum for en sund forvaltning for det store flertal af jægere, som ønsker dette, konstaterer vi at jagttider som instrument både aktuelt og potentielt er uhensigtsmæssigt i forhold til opnåelse af målet om en større andel ældre hjorte.

Jagttider må nødvendigvis suppleres med andre virkemidler – Danmark er faktisk et af de eneste lande i Europa, der ikke supplerer jagttid med et eller flere af følgende forvaltningsinstrumenter:

Kvote-jagt Et givent areal tildeles en kvote for afskydning af bestemt antal hjorte/hinder/kalve.

Arealbegrænsning Den jagtberettigede skal råde over et vist minimumsareal for at måtte skyde hjorte

Sprosse-fredning En hjort skal have opnået en vis modenhed, vurderet på antal sprosser på geviret for at være skudbar.

Sprosefredning er effektiv for kronvildt, hvor antal sprosser er evident også på afstand, men ikke brugbar ved dåvildt, hvor udvikling fra stanghjort over halvskuffel til fuldsuffel er glidende.

Konklusion

For at få en bedre balance mellem kønnene af hjortevildt **bør jagttid på kronhjort separeres** fra jagttid på hind og kalv. Der vil dermed ske en naturlig fokusering på afskydning af hind og kalv, når hjortejagt er udelukket, og den uønskede voldsomme stigning i bestanden kan komme under kontrol.

Behovet for samme tiltag for dåvildt er ikke så udtalt – dåvildt vagabonderer ikke på samme måde som kronvildt, men er som mere stationære langt nemmere at kontrollere bestandsmæssigt end kronvildt.

Arealkrav for afskydning af hjortevildt må uomgængeligt indføres.

Som en cadeau til det almene gode, som jagtret er i Danmark, bør accepteres ret for enhver jæger med jagtareal, der opfylder jagtlovens minimumskrav, til at nedlægge én hjort pr. jagtsæson, men afskydning herudover skal kræve et jagtareal på for eksempel mere end 100 ha for afskydning af yderligere én kronhjort, 200 ha for 2 hjorte ud over den givne første og så videre.

For dåhjort anbefales arealgrænse på 50 ha efter samme system, men der bør i det hele være en vis fleksibilitet med hensyn til endeligt valg af konkrete arealgrænser, da hensynet til at få påbegyndt dette system må veje tungere end de konkrete grænser. Det skal her understreges, at arealgrænserne logisk forudsættes justeret i takt med indvundne erfaringer.

Da man som jagtberettiget selvsagt kan gå sammen med sin nabo for at opnå det tilstrækkelige areal til at måtte nedlægge yderligere en hjort, vil arealbegrænsning i sig selv tilskynde til **samforvaltning** af større arealer. Slutmålet herfor kunne være en model for hjortevildtforvaltning for et større areal med flere/mange ejere, hvor jagtberettigede i samarbejdet nyder dettes fortrin, hvorimod jagtberettigede, der ikke ønsker at deltage, omfattes af jagtlovgivningens generelle regler, herunder arealkrav.

Da et sådant grænseoverskridende samarbejde bryder med en række hidtidige principper i dansk jagtforvaltning, må forudses en længere indkørings- og afprøvningsperiode, ligesom den endelige model forudsætter accept af berørte organisationer i Den Nationale Hjortevildtgruppe.

Arealbegrænsningen skal således medvirke til at rette fokus på, at jagttidslængden ikke er anvendelig som enkeltstående virkemiddel, når det gælder forvaltning af vores store hjortevildt. Slutmålet herfor kunne være en model for hjortevildtforvaltning for større arealer med flere/mange ejere, hvor jagtberettigede samarbejder om forvaltning af det store hjortevildt i respekt for disse vildtarters benyttelse af og krav til store arealer, som det foregår i stort set resten af Europa. I dagens Danmark forvaltes hjortevildtet hovedsageligt som om det blot var "forstørret" råvildt, hvilket er en fundamental misforståelse.

Sprossefredning er indledningsvis nævnt som et muligt redskab. Sprossefredning som forvaltningsinstrument har subsidiær karakter: Dels finder det ikke anvendelse på dåvildt, dels bør det ikke stå alene, men kan f.eks. kronvildt supplere arealkravet ved den lokale fællesforvaltning. Den negative effekt af en sprossefredning er imidlertid en biologisk u hensigtsmæssig overrepræsentation af ikke-skudbare mellemhøjte på velforvaltede revirer. Dette bør kunne løses via dispensation inden for reguleringssystemet til afskydning af et bestemt antal 6- og 8-endere på det konkrete revir.

Ved indførelse af arealkrav til afskydning af hjorte (alternativt for kronvildt sprossefredning) gives der mulighed for at arbejde med vide rammer for den generelle jagttid, hvilket tillader en naturlig og nødvendig lokal/regional forvaltning inden for de rummelige, nationale rammer. Samtidig understøttes "efterspørgsel" efter samforvaltning naboer imellem, så bæredygtige samarbejder over større, lokale arealer kan vise vejen for den lidt fjernere, fremtidige forvaltningsmodel. Sluttelig tages problematikken omkring den politisk betændte brunstjagt væk – i et regi styret af effektiv arealbegrænsning og/eller sprossefredning er brunstjagt et velegnet forvaltningsinstrument til sikring af de bedste gener blandt handyrerne, ligesom den indtægt, der flyder af salg af få, modne hjorte til afskydning hjælper til at bære de evidente omkostninger, der følger med af have en bestand af hjortevildt på en given ejendom.

Den 21. maj 2019

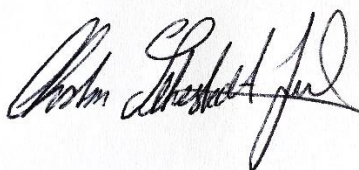
For Dansk Skovforening

Anders Hillerup

For Landbrug & Fødevarer

Christian Sehestedt Juul

For Danmarks Naturfredningsforening, Dyrenes Beskyttelse og Friluftsrådet

Bo Håkansson

Note: Overalt hvor der bruges termen "hjort", menes hjort større end spidshjort